

Odpadová abeceda VI.

Češi významně pomáhají šetřit evropské zdroje surovin

Češi se svým přístupem k třídění odpadu úspěšně podílejí na celoevropském recyklačním průmyslu, významným způsobem pomáhají šetřit přírodní zdroje surovin a přispívají tak k vyšší ochraně životního prostředí. Týká se to i způsobu, jakým se čím dál častěji zbavují svých vysloužilých domácích spotřebičů.

Evropská směrnice například vyžaduje, aby se od roku 2021 vysbíralo 65 % elektrozařízení uvedených na trh. V případě chladniček tuto kvótu v ČR jednoznačně plníme již několik let.

Jedním z palčivých problémů, který však bohužel neustále řešíme, je **kompletnost spotřebičů** předávaných k recyklaci. Mnoho z nich obsahuje nebezpečné látky, které při neodborném zacházení mohou ohrozit zdraví a bezpečnost, nebo poškodit životní prostředí.

Zjednodušeně se dá říci, že kompletní **elektrozařízení** obsahuje:

- hnací část (motor, kompresor, topné těleso, indukční či mikrovláknový zdroj apod.),
- hnanou část (např. převodovka, buben, plotna, trouba, fritovací nádoba, čerpadlo, chladicí okruh),
- nosnou konstrukci či plášť.

Chladicí zařízení jsou na tom sice obecně lépe, pokud jde o procento, které se podaří vysbírat po skončení jejich životnosti, jejich neodborná demontáž je ale zároveň nejnebezpečnější. Základní funkci – chlazení – totiž zajišťují látky, které mohou z dlouhodobého hlediska výrazně poškodovat životní prostředí, ale také bezprostředně ohrozit lidské zdraví. Pokud se ovšem tyto spotřebiče nerozebírají na vysoce specializovaných linkách.

Z informací, které jsme obdrželi po provedeném odvozu chladniček, vyplynulo, že jich bylo z našeho sběrného dvora v minulém čtvrtletí předáno více **než 20 % nekompletních**, tedy že jim chyběl kompresor. Došlo tedy k narušení chladicího okruhu, který vedle oleje obsahuje i nezanedbatelné množství chladiva s obsahem freonů nebo f-plynů. Chceme touto cestou upozornit na nebezpečí, které se za odstřížením kompresoru skrývá.

Freony nejsou jediný strašák

Lednice a mrazáky plněné freony byly a stále ještě jsou největším strašákem. Vyráběly se ve druhé polovině 20. století. Nejenže je už jejich výroba zakázána, nesmějí se už ani opravovat, pouze odborně likvidovat. Freony totiž narušují ozónovou vrstvu a způsobují globální oteplování. Úbytek ozónové vrstvy umožňuje pronikání UV záření na zemský povrch. To má dopad na poškození očí, ale především to přispívá ke vzniku rakoviny kůže. Nebezpečné jsou ale i přímé dopady – podráženi i poškození dýchacích cest, očí i kůže, vyšší koncentrace mají negativní vliv na srdeční činnost a na centrální nervovou soustavu.

Ve výrobě je nahradila chladicí zařízení plněná takzvanými f-plyny. Jsou to umělé látky, které v přírodě nevznikají. Označují se také zkratkou **HFC**. Ty sice nenarušují ozónovou vrstvu, ale podílí se na oteplování naší planety. Tedy pokud je poškozen chladicí okruh chladničky nebo mrazničky a jsou vypouštěny do ovzduší. Expozice zvýšených koncentrací f-plynů může ovlivnit mozkovou a srdeční činnost.

Pro chlazení některých chladniček se používají přírodní chladiva. Ta jsou vyrobena na bázi sloučenin, které se objevují v přírodních biochemických procesech. Ozónovou vrstvu nenarušují a mají zanedbatelný vliv na globální oteplování, jsou ale buď vysoce hořlavé (propan, isobutan, etan), nebo jedovaté (čpavek).

Odborníci tvrdí, že celosvětově má neodborná demontáž chladicích zařízení ročně na svědomí vznik osm milionů tun ekvivalentu CO². To je stejné množství, o jaké se postarají roční emise šesti milionů aut. Zhruba stejný počet osobních automobilů jezdí dnes po českých silnicích.

Připomeňme si, kam s nimi

Mějte to na zřeteli, když váš spotřebič doslouží! Nezasahujte do něj a kompletní jej bezplatně odevzdejte:

- kdekoliv na vyznačeném místě zpětného odběru elektrospotřebičů,
- přímo v prodejnách elektro (v menších prodejnách pouze kus za kus v případě nákupu nového spotřebiče).

V naší obci využijte místo zpětného odběru elektrospotřebičů ve sběrném dvoře a kompostárně Jince.

Vedoucí technických služeb městyse Jince:

Ing. Aleš Hlaváček, tel. 773 830 703, e-mail: vedoucits@jince.cz

**Technické služby a Vodohospodářské služby
městyse Jince**

